

ОЛИЙ ТАЪЛИМДА ФОЛЬКЛОРНИ ОНЛАЙН ЎҚИТИШГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ПЛАТФОРМАНИНГ ЗАРУРИЙ ЭЛЕМЕНТЛАРИ

DOI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2021.52.79.091>

Қадирова Маишура Насировна

*Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети ўзбек
тили ва адабиёти кафедраси ўқитувчиси*

Аннотация. Ушбу мақолада олий таълимда фольклорни онлайн ўқитишга мўлжалланган платформанинг зарурий элементлари ҳақида фикр юритилади.

Калит сўзлар: масофавий таълим, фольклор, методика, онлайн, офлайн, метод, инновация, педагогик технологиялар, мустақил таълим, платформа.

НЕОБХОДИМЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПЛАТФОРМЫ ДЛЯ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ ФОЛЬКЛОРУ В ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Кадырова Маишура Насировна

*Преподаватель кафедры узбекского языка и литературы Ташкентского
государственного педагогического университета имени Низами*

Аннотация. В данной статье основное внимание уделено необходимым элементам платформы для онлайн-преподавания фольклора в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: дистанционное обучение, фольклор, методика, онлайн, офлайн, метод, инновации, педагогические технологии, самостоятельное обучение, платформа.

NECESSITY TO IMPROVE THE METHODOLOGY OF TEACHING FOLKLORE IN DISTANCE LEARNING

Kadirova Mashkhura Nasirovna

*Lecturer at the Department of Uzbek Language and Literature at the Tashkent
State Pedagogical University named after Nizami*

Annotation. This article discusses the necessity to improve the methodology of teaching folklore in the form of distance learning, introduced at all stages of education, various innovative methods of teaching.

Key words: distance learning, folklore, methodology, online, offline, method, innovation, pedagogical technology, independent learning, platform.

XX асрнинг бошларида пайдо бўлган жадидлар таълим элу юрт барқарор тараққиётини таъминловчи асосий омил эканини англаб, бунга жадал киришганлари учун мустабид тузум томонидан қатағон қилинганлари маълум. Шундан сўнг мустақиллик даврига келиб, бунга яна ҳаракат қилинмоқда. Жумладан, мустақиллик йилларида таълим соҳасида амалга

оширилган кенг қамровли ислоҳотлар натижасида замонавий талаблар асосида таълим сифатини ошириш мақсадида таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, ўқув дастурлари, ўқув-методик адабиётларини халқаро талаблар асосида янгилаш, ўқув жараёнига илғор педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш каби ишларга алоҳида эътибор қаратилди. Айниқса, ахборот-коммуникация ва масофавий ўқитиш технологияларини ҳамда ўқитишнинг интерфаол методларини қўллашга кенг ва қулай шароитлар яратилди.

Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрда қабул қилинган “Таълим тўғрисида”ги Қонунининг 16-моддаси бевосита “Масофавий таълим”га бағишлангандир. Барча фанлар қатори фольклор фанини онлайн ўқитишни жорий этишда мазкур қарор асос ҳисобланади.

Ҳозирги кунда анъанавий таълим шакллари билан биргаликда масофавий ўқитиш технологиялари кенг жорий этилаётганлиги аҳамиятлидир. У шуниси билан аҳамиятлики, ҳозирги кунда янги авлод шахсий компьютердан эркин фойдалана олади. Ҳар бир шахс, таълим муассасаси интернет тармоғидан моҳирлик билан фойдаланиши шарт ва зарурдир.

Ҳозирда энг замонавий ахборот ва коммуникация технологиялари воситалари, хусусан, Интернет глобал компьютер тармоғининг жадал суръатлар билан ривожланиши нафақат ишлаб чиқаришнинг турли жабҳаларига, балки таълим соҳасига ҳам янги ахборот коммуникация воситалари ва усулларини кенг жорий этишни, ўқув муассасаларининг техник таъминотини кескин ўзгартиришни тақозо қилмоқда. Шу асосда бутун дунё таълим тизимида масофавий таълимни ривожлантиришга жиддий эътибор қаратилмоқда.

Ўқитишнинг энг замонавий, янги шакл, восита ва усулларини қамраб олган онлайн кўринишдаги масофавий таълимда устоз ва шогирд фазовий бир-биридан ажралган ҳолда ўзаро электрон алоқа ўрнатиб, интерактив режимда доимий мулоқотда бўладилар.

Масофавий таълимда барча фанлар қатори фольклор фани бўйича ҳам онлайн комплекс – видеоматериал, савол-жавоб, кейс, тест, савол-топширик ва бошқалар тайёрланадики, улар устида ўқитувчи ҳам, талаба ҳам ўз устида мустақил ишламаса, натижа бўлмайди. Керак бўлса, масофавий таълимда талаба ўз устида янада кўпроқ ишлайди.

Гарчи Telegram – масофавий таълимни талаб даражасида ташкил этадиган формат бўлмаса-да, фольклор фани мавзулари бўйича тузилган тестларни гуруҳнинг телеграмм ижтимоий тармоғидан дарс ўтишда ҳам талабалар эътиборига ҳавола қилиш мумкин. Чунки телеграммда ҳам бундай маълумотларни алмашиш, тестларни ечиш орқали талабаларнинг фани ўзлаштиришини фаоллаштириш имкони бор. Фақат бунда тестларни анъанавий кўринишдаги А, Б, С, Д жавобли кўринишида эмас, алоҳида ва битта яширин жавобли қилиб тузиб, аввал тест топшириғини, ундан сўнг унинг жавобини берган маъқул, деб ўйлаймиз.

Масофавий таълимда фойдаланувчилар электрон ресурслардан масофадан туриб фойдаланишади. Шундай ресурслар қаторида тест

топшириқлари ҳам туради. Улар масофавий таълим платформасига жойлаштирилади, академик гуруҳларнинг телеграмм гуруҳлари орқали талабаларга етказилиб, махсус йўриқномалар асосида назорат қилиб борилади.

Тестлардан талабалар билимини назорат қилиш, уларни мунтазам баҳолаб боришнинг масофавий тизимини жорий этиш учун онлайн баҳолаш платформасини шакллантиришда кенг фойдаланиш мумкин.

Шунингдек, таълим муассасаларида талабалардан мутахассислик фанларидан онлайн тест шаклида якуний назорат иларини олиш ҳам мумкин.

Фольклордан телевизион ва радио дарсларни ташкил қилиш методикаси. Жойларга интернет етиб бормаган бўлса-да, телевидение ва радио етиб борганини инобатга олиб, телевизор орқали ҳам масофавий таълимни ташкил қилиш мумкин. Лекин бунинг учун ўқитувчи теле ва радиостудияларга ташриф буюрган ҳолда съёмка майдонида, радиостудияда бўлиши ва режиссёрлар олдида дарс ўтиши талаб этилади. Албатта, бу ҳолатлар ўқитувчи олдида айнан ўқувчилар эмас, бошқа катта ёшли кишилар бўлгани учун табиий руҳга сал бўлса-да, путур етказишини инкор қилиб бўлмайди.

Телевизион дарсларни ўтиш фан ўқитувчисидан жуда катта билим, тажриба, маҳорат талаб этади. Шунинг учун бундай дарслар “маҳорат дарслари” ҳисобланади.

Масофавий таълим талабаларнинг битирув малакавий ишини топширишини ташкиллаштириш учун ҳам қулайдир. Гарчи якуний давлат аттестацияларини ўтказиш бўйича меъёрий ҳужжатда бакалавр босқичини битираётган талабаларнинг битирув малакавий иши қилишга мажбур эмаслиги белгиланган бўлса-да, бу имкониятдан қайсидир талаба ихтиёрий фойдаланиши мумкинлиги ҳам қайд этилган.

Фольклорни онлайн ўқитишни ташкил қилиш учун мўлжалланган платформада қуйидаги зарурий элементлар яратилади. Булар: маъруза, видеодарс, тест, топшириқ, чат, форум, сўровнома, глоссарий, тескари алоқа, вебинар шулар жумласидандир. Булардан фойдаланувчиларга қулайлик яратиш мақсадида платформани ижтимоий тармоқлар билан интеграцияси амалга оширилади.

Ҳозирда ZOOM платформаси орқали онлайн дарслар ташкил қилиниб, университетнинг ҳар бир профессор-ўқитувчиси бу платформага видеомаъруза, маърузалар матни, мавзулар бўйича тақдимот материаллари, мустақил иш, очик ва ёпиқ тестларни киритиб, ўз вақтида талабаларнинг билимларини баҳолаб боряптилар. Онлайн дарс — бу янгича услуб ва анъанавий дарсдан тубдан фарқ қилади.

Хулоса қилиб айтганда, бугунги ахборот асри ва пандемия даврида Олий таълим муассасаларида барча фанлар қатори фольклор фанини ҳам масофавий таълим тизимида ўқитиш мумкин. Яна бундай ўқитиш шу фанга оид жаҳон таълим марказларининг услубий адабиётлари, замонавий ҳамда сўнгги ахборотларини олиш, жамлаб фойдаланиш имкониятларини беради.

Адабиётлар

1. Абдуқодиров А.А., Пардаев А.Х. Масофали ўқитиш назарияси ва амалиёти. – Тошкент: Фан, 2009 . – 145 б.
2. Андреев А.А. Дидактические основы дистанционного обучения в высших учебных заведениях: дисс... док. пед. наук. – М., 1999. – 289 с.
3. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисидаги қонун”ини. 16-модда. – 2020 йил 7 август.
4. Ўзбек халқ мақоллари. Ўзбек халқ ижоди. Кўп томлик. – т Тошкент: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1989. – 512 б
5. <http://hudud24.uz/masofaviy-talimning-afzalligi-bu-tizimning-dunyoda-keng-ommalashishiga-sabab-nima/>